

**Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce
Horná Lehota**

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Horná Lehota

na roky 2007 – 2013

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

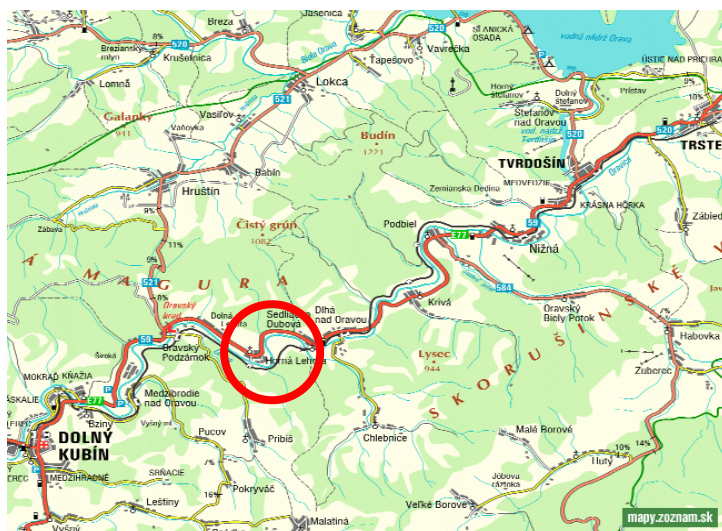
1. ÚVOD

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota bol vypracovaný v súlade so Zákonom 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja a v znení Zákona 351/2004 Z. z. Jeho hlavným cieľom bolo vytvorenie nástroja pre plánovanie, riadenie a monitorovanie realizácie strategických zámerov obce v strednodobom i dlhodobom horizonte.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja bude obec využívať ako živý nástroj riadenia, realizácie a vyhodnocovania odsúhlasenej stratégie rozvoja, ktorý sa bude každoročne monitorovať a aktualizovať podľa konkrétnych podmienok a potrieb, ktoré vyplynú z vývoja a konkrétnych požiadaviek sústavne zlepšovať hospodársku a sociálnu situáciu obce a kvalitu života jej obyvateľov.

Podkladom spracovania plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota je sociálno-ekonomická analýza súčasného stavu, analýza súčasných a potenciálnych zdrojov obce, definícia cieľov, priorít a ich aplikácie v rámci jednotlivých opatrení, ktoré umožňujú podporovať aktivity, slúžiace na zintenzívnenie regionálneho rozvoja.

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota boli použité štatistické a účtovné podklady obecného úradu, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja, dokumentácia pre čerpanie prostriedkov z Fondu rozvoja vidieka a ďalšie informácie, poskytnuté zo zdrojov obecného úradu a historiografie o obci.

2. EKONOMICKÉ A SOCIÁLNE VÝCHODISKÁ

2.1 Socio-ekonomická analýza

2.1.1 Rozvojový potenciál a ľudské zdroje

- Prírodné danosti, história obce a kultúrne pamiatky

Obec Horná Lehota patrí podľa administratívneho členenia do okresu Dolný Kubín, ktorý je súčasťou Žilinského kraja. Nachádza sa v údolí rieky Oravy obklopený prekrásnymi pohoriami Oravskou Magurou a Oravskou vrchovinou asi 14 km severovýchodne od Dolného Kubína a 26 km od Trstenej - najbližšieho hraničného priechodu do Poľska.

Obec leží na širokej riečnej terase Oravy v nadmorskej výške v strede obce 534 m n. m. Údolie rieky je modelované eróznou činnosťou príválových vôd. Cez obec preteká rieka Orava.

Chotár Hornej Lehoty je značne členitý. Vo výškovom rozpätí 520–1050 m n. m. má vrchovinný až hornatinný povrch a orograficky prináleží do Oravskej Magury a Oravskej vrchoviny.

Oravská Magura je budovaná z tvrdých magurských pieskovcov vrchného paleogénu, ktoré sú uložené v hrubých vrstvách. Toto geologické zloženie sa na povrchu prejavuje pomerne strmými svahmi kopcov, hlbokými a širokými údoliami potokov. Charakteristickým znakom je vyrovnanosť a hladkosť povrchových foriem. Výškovou dominantou zalesnenej Magury je Javorová (1078 m n. m.), ktorá leží na okraji katastra a súčasne tvorí juhozápadnú hranicu „Budínskej časti“ Oravskej Magury. Povrch značne zalesneného chotára je v južnej časti vrchovinný až hornatý. Prevláda tu prevažne horninové zloženie z pieskovca, bridlice a vápenca.

Na riečnych terasách Oravy a v obci sú úrodné nivné pôdy a sprievodné nivné pôdy glejové. V ostatných častiach chotára sú rozšírené hnedé pôdy oglejené, sprievodné pseudogleje a hnedé pôdy nasýtené.

Z južnej strany je obec obkolesená chrbátom Oravskej vrchoviny, čo spôsobuje nedostatok slnka v zimných mesiacoch, zo severnej strany pohorím Oravská Magura. Poza intravilán obce vedie cesta 1. triedy, ktorá je súčasťou hlavnej dopravnej tepny z juhu na sever Európy. Obec susedí s obcami Sedliacka Dubová a Dolná Lehota, ktorá je miestnou časťou obce Oravský Podzámok.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

Neďaleko od Hornej Lehoty sa nachádza najväčšia vodná nádrž na Orave Oravská Priehrada.

Výraznou zložkou prírodného prostredia je podnebie. Podnebím sa Horná Lehota zaraďuje medzi teplé mierne klimatické oblasti s miernym teplým a vlhkým podnebím. Zvláštnosťou miestneho podnebia je teplotná inverzia.

V okolitých lesoch žije jeleň, srnec, diviak a medveď hnedý. Zriedkavejšie sa tu vyskytuje vlk alebo rys ostrovid.

Pokoj a vhodné hniezdne podmienky v lesoch nachádza myšiak hôrny a jastrab veľký. Klopanie na kmene stromov prezrádza prítomnosť d'atľov. Z vtáctva sa v okolí, resp. v obci vyskytujú sýkorky, pinky, králik zlatohlavý, orešnica perlavá, sojka obyčajná, kukučka, brhlík európsky, drozd kolohrivý, kôrovník krátkoprstý, strnádka lúčne, sláviky, prepelice, hrdlička záhradná, stehlík, žltochvost, vrabec, hýle, straky, kolibríky, potápky, lastovičky, beloritky, kačice divé a sem-tam aj labute.

V posledných desiatich rokoch sa objavili kormorány, ktoré robia veľké škody na rybách. Z nočných vtákov sa tu vyskytuje myšiarka ušatá, sova obyčajná, kuvičok vrabčí a netopiere. Na lúkach a stráňach nájdeme slepúcha lámavého, jaštericu obyčajnú, salamandru a vretenicu obyčajnú.

Samozrejme sa na lúkach a lesoch chotára sa vyskytuje mnohoraký hmyz. Treba však spomenúť, že sa tu vyskytuje aj jeden z najväčších motýľov v strednej Európe vidlochvost feniklový.

Rieka Orava je bohatá na ryby. Plávajú v nej mreny, podustvy, jalec, pstruh potočný a dúhový, lipieň, hlavátka, ploska, čerebľa, úhor, hrúz a kolok čierny.

Povrch vrchoviny je nevhodný pre poľné kultúry, chrbáty a svahy sú vysoké a strmé a spôsobilé len na lesy a pasienky. Pôvodné lesné spoločenstvá bučín a jedľobučín boli premenené na vhodných miestach na polia, lúky a pasienky, inde na smrekové monokultúry. V katastri sa čiastočne zachovali podhorské a horské lužné jelšové a jaseňovo – jelšové lesy. Ich stromové poschodie je tvorené jelšou sivou, jaseňom štíhlým, vrbou krehkou, vrbou bielou.

Rastlinstvo horno-lehotskej prírody je veľmi bohaté. Zo stromov sa tu nachádza veľa druhov. Rastie tu jelša sivá, jaseň štíhly, rôzne druhy vrb, buk, dub zimný, breza, borovica lesná, hrab a smrek. Z krovín sa tu nachádza lieska, baza čierna, trnka, vrba purpurová, zemolez obyčajný, bršlen európsky, ostružina ožinova, hloch, egreš, ríbezľa alpínska, čremcha strapcovitá, lykovec jedovatý, ruža šípová.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

Celková výmera obce je 1533 ha, poľnohospodárska pôda 865 ha. Z toho orná pôda 137 ha, záhrady 5 ha, lesná pôda 516 ha, vodné plochy 42 ha, zastavané plochy 19 ha, ostatné plochy 92 ha.

Na lúkach a v lesoch sa vyskytuje množstvo rôznych tráv a kvetenstva. Nachádza sa tu množstvo liečivých rastlín ako aj rastlín, ktoré sú chránené kvôli svojej vzácnosti alebo ohrozenej existencii, napríklad horec brvitý, horec krížnatý, ľalia zlatohlavá, bradáčik vajcovolistý a pod.

Obce Horná a Dolná Lehota vznikli a formovali sa ako súčasť hospodárskeho sídelného útvaru pre potreby panstva na Oravskom hrade a patrila Oravskému panstvu. Spočiatku sa označovali spoločným názvom Lehota. O týchto obciach vieme, že vznikali v 14. storočí a bývali tu služobníci hradných pánov, ktorí dostali rôzne práva s časom potrebným na osídlenie, zabývanie a plnenie poddanských povinností. V Lehotě rozprestierajúcej sa od Oravského hradu po Sedliacku Dubovú bývali služobníci hradných pánov, strážnici, šafári, dozorcovia, poslovia, drabant, valasi, bačovia atď. Zámockí úradníci a sluhovia tu mali deputátne polia.

V roku 1420 sa spomína "nová dedina Lehota", ale s určitosťou nemôžeme povedať, že sa rozdelila na hornú a dolnú. Dedina vznikla na veľmi netypickom mieste, na siahoti štrkovitej riečnej terasy, ktorá bola príliš nízka a plochá. Hrozilo jej stále nebezpečenstvo rieky, keď sa rozvodní, vytvorí si nové koryto hocikde cez roveň. Na rozdiel od iných dedín oravskej doliny nemalo toto miesto potok, ba ani len potôčik, ktorý by ústil do rieky.

V daňovom súpise z roku 1547 sa už spomína Horná Lehota (Lehota Horny) Mala zdanené tri usadlosti (porty). Na čele dediny stál dedičný richtár. Súpis spomína 4 želiarov, 3 bedárov, 3 panských vrátnikov a 1 pastiera. Do roku 1570 sa počet usadlostí v obci zvýšil na päť.

Medzníkom vo vývoji Hornej Lehoty bol príchod šľachtica Jána Abaffyho na Oravu. Historik Andrej Kavuljak písal o Abaffyovcoch ako o zemanoch z Báčky, ktorí odišli zo svojho majetku pred Turkami, vstúpili do služieb Fraňa Thurzu a takto sa dostali na Oravu. Podľa Jozefa Nováka pochádzali z Rábskej stolice. V 14. storočí sa usadili v Abovcích a podľa nich prijali k svojmu menu prídomok. Fraňo Thurzo prijal Jána Abaffyho za kapitána Oravského hradu a v roku 1582 mu dal do užívania Hornú Lehotu. V roku 1587, za verejné služby Jurajovi Thurzovi, Hornú Lehotu získal do vlastníctva. Nasledujúceho roku zomrel a majetok spravovala vdova so synmi Jánom, Michalom a Jurajom.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

Michal a Juraj z majetku odišli (zvykom bolo, že doma zostával najstarší syn). Ján vstúpil do služieb Juraja Thurzu za kapitána Oravského hradu ako kedysi jeho otec a v roku 1599 dostal donačnú listinu na hornolehotský majetok pre seba a synov Mikuláša, Jána a Michala.

Mikuláš Abaffy začínal kariéru ako kapitán Tokajského hradu, ktorý získal Juraj Thurzo po uzatvorení manželstva s Alžbetou Czoborovou dňa 26. februára 1592. Zúčastnil sa mnohých bojových ťažení proti Turkom a po roku 1602 bol najvyšším veliteľom uhorského vojska.

V marci 1617 bol Mikuláš Abaffy jedným z tých, ktorý mal dohliadnuť na realizáciu testamentu nebohého Juraja Thurzu. Do roku 1625 sa zdržiaval na Tokajskom hrade.

Najstarší známy rodový erb Abaffyovcov zobrazoval vtáka s prsteňom v zobáku. Dňa 18. augusta 1609 dostal Mikuláš Abaffy od uhorského panovníka erbovú listinu s novým erbom. Hlavnú figúru tvorilo obrnené, kordom ozbrojené rameno, na hrote kordu bola napichnutá hlava s turbanom. V prvej časti erbového poľa bola zlatá šesťcípá hviezdička, v ľavej časti strieborný polmesiac a v ľavom dolnom rohu zlatý strmeň. Klenot tvorila biela holubica so zelenou ratolesťou v zobáku, prikryvadlá boli modro - strieborné. Matej II. daroval tento erb Mikulášovi Abaffymu za zásluhy v bojoch s Turkami pri Budíne.

Obecným znakom Hornej Lehoty je holub s klasom v zobáku. Je nepochybné, že Horná Lehota si svoj symbol odvodila od erbu zemepánov Abaffyovcov. Analogicky Oravská župa používala vo svojom znaku klenot Thurzovského rodového erbu.

Andrei Kavuljak vo svojom Historickom miestopise Oravy uviedol, že obecným znakom Hornej Lehoty je vták sluka, ktorý je zachytený aj v obecnej kronike. Tento symbol obec prijala po povodni v roku 1813. Pravdepodobne staršie typanum bolo zničené a rezbár vyhotovil nové podľa naračných prameňov.

V monografii o obci Horná Lehota, ktorú zostavil Peter Huba v roku 1994 je uvedený ako obecný symbol holubica s ratolesťou v zobáku, ktorý vychádzal pravdepodobne z erbu Abaffyovcov.

Erb obce tvorí v modrom poli štítu na zelenej pažiti strieborný (biely) vták so zlatými (žltými) nohami a zobákom, držiaci v zobáku zlatú (žltú) jaštericu so strieborným (bielym) jazykom.

Podkladom pre tento návrh bola obecná pečať z 18. storočia, uložená v Krajinskom archíve v Budapešti v Altenburgovej zbierke pečatí. Na odtlačku

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

nedatovaného typára s kruhopolisom SIGILLUM POSS. F. LIHOTA (Pečať obce Horná Lehota) je vyobrazený na pažiti vták s jaštericou v zobáku. Takáto istá pečať sa našla aj v Štátnom archíve v Bytči. Na základe týchto zistení bol uvedený symbol obce schválený aj Heraldickou komisiou Ministerstva vnútra.

Juraj Abaffy, kapitán Oravského hradu, dal nad Hornou Lehotou pre potreby svojej rodiny postaviť kostolík. Kostol Najsvätejšej Trojice bol podľa kanonickej vizitácie vysvätený v roku 1627. Od tých čias nebohých Abaffyovcov ukladali do rodinnej hrobky v kaplnke. Okolie kaplnky tvoril cintorín. V rokoch 1688 - 1691 dali kaplnku opraviť, vyzdobiť novými maľbami a začiatkom 18. storočia ju barokizovali.

Formou konštrukcie i maliarskou výzdobou je výnimočný strop tohto kostola na vršku nad obcou; pôvodne renesančný zo začiatku 17. storočia, opravený v roku 1688 a zbarokizovaný začiatkom 18. storočia, s renesančnou drevenou maľovanou klenbou z roku 1627 a 1691. Tri vzácné barokové sošky z hornolehotskej kaplnky sa nachádzajú v Považskom múzeu v Žiline.

V interiéri kostola sa nachádza rodinná hrobka Baffyovcov. Objekt sa využíva ako depozit Oravskej galérie.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

V strede obce sa nachádza rímsko-katolícky kostol Sedembolestnej Panny Márie z rokov 1969 - 72. V interiéri je socha piety Sedembolestnej Panny Márie od A. Gromu.

Koncom 16. storočia si Abaffyovci v Hornej Lehote postavili kaštieľ. V tom čase bolo v obci sedem domov, z toho jeden opustený. Tento kaštieľ z 1. polovice 16. storočia je úzko spätý s históriou šľachtického rodu Abaffy, obce Horná Lehota, Oravského hradu bývalej Oravskej stolice. Je to najsevernejšie situovaná kultúrna pamiatka typu Talianskej renesancie na svete.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

Do roku 1992 bol kaštieľ rodovým majetkom rodiny Abaffy. Po roku 1948 objekt kaštieľa schátral na ruinu. V roku 1989 ruinu kaštieľa prevzala obec Horná Lehota a v roku 1990 ho predala. Firma, ktorá ju kúpila, ju za necelé dva roky na vlastné náklady zrekonštruovala do súčasnej podoby. V roku 1993 túto kultúrnu pamiatku sprístupnila verejnosti.

Druhý kaštieľ bol v obci vybudovaný v druhej polovici 18. storočia v barokovom slohu, neskôr bol upravený v slohu klasicizmu.

Väčšina Abaffyovcov mala právnické vzdelanie a pracovali v službách Oravskej župy alebo Oravského komposesorátu ako správcovia panstva.

Horná Lehota ležala na strategicky a hospodársky dôležitej ceste. Každý kto prechádzal Oravou, prechádzal aj touto zemianskou dedinou. Cesta bola spojnicou medzi uhorskými banskými mestami a poľskými trhovými strediskami. V časoch vojen a stavovských povstaní tu často táborilo kráľovské vojsko a Abaffyovci neraz žiadali od štátu vyrovnanie, úhradu výdavkov, ktoré im spôsobovali vojaci.

Nepokojné časy v 17. storočí a začiatkom 18. storočia kruto doliehali na obyvateľov. Život si zachraňovali útekom do lesov a keď sa vrátili, našli svoje usadlosti vydrancované alebo spálené. Pomoc nezískali ani od vlastných zemepánov.

V roku 1690 boli v obci obývané štyri rale a štyri opustené. Bol to dôsledok ničivého prechodu Litovského vojska Jána Sobieskeho Oravou. V roku 1778 mala obec 328 obyvateľov a 181 domov. Zemianskych rodín tu bolo päť.

Dňa 30. júna 1797 bola v obci taká silná búrka, že od blesku začala horieť drevenica a popolom ľahla celá dedina. Obec viackrát vyhorela (1808, 1908, 1931, 1936). Pohromou boli aj povodne v rokoch 1808 a 1813.

Dnešný názov obce Horná Lehota sa datuje od roku 1927.

V sedemdesiatych rokoch 19. storočia počet obyvateľov Hornej Lehoty prudko klesal. Príčinou bola morová epidémia. V osemdesiatych rokoch 19. storočia začali Hornolehoťania odchádzať za prácou do Ameriky. Niektorí sa vrátili a skupovali pôdu od Abaffyovcov, ktorí od roku 1892 rozpredávali majetok.

V roku 1908 postihol obec ďalší ničivý požiar. Zhorelo 21 budov s poľnohospodárskymi budovami. Aj stará škola padla za obeť požiaru. Vyučovať sa v obci začalo v roku 1843, dovtedy chlapci chodili do školy do susednej Sedliackej Dubovej.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

Okrem poľnohospodárstva sa obyvatelia obce zaoberali hrnčiarstvom. Za I. ČSR bolo rozvinuté tkáčstvo, výšivkárstvo a hrnčiarstvo. Po roku 1945 postavili sídlisko Nová dedina, v roku 1951 rozhlasový vysielateľ Orava.

Materské školstvo v Hornej Lehote má dlhoročnú tradíciu. Jej počiatky siahajú do prvej polovice 60-tych rokov minulého storočia. Materská škola bola umiestnená v samostatnej budove v centre dediny s veľkou záhradou a rozsiahlym dvorom. V súčasnosti je presťahovaná do bývalej budovy Základnej školy. Na tejto budove je Pamätná tabuľa SNP.

Navštevujú ju deti 3 až 6 ročné s možnosťou prijatia aj mladších detí, ktoré sú samostatné a rodičia to potrebujú. Kapacita Materskej školy je 15 detí.

Materská škola plní úlohy a ciele obsiahnuté v Programe výchovno-vzdelávacej práce pre deti predškolského veku s prihliadnutím na vekové a regionálne osobitosti.

- Potenciál obce v oblasti rozvoja výroby a služieb

V súčasnosti v obci pôsobí spolu 15 podnikateľských subjektov so živnostenským listom a 2 družstvá orientované na živočíšnu a rastlinnú výrobu. Sú tu aj subjekty, ktoré vyvíjajú činnosť v oblasti vedenia účtovníctva, v rôznej remeselnej činnosti (zváračské, pilčičke, stolárske, murárske a maliarske práce) a subjekty pôsobiace v oblasti stravovacej a ubytovacej. V obci sú 2 pohostinstvá a obchod s potravinami COOP Jednota. Z ubytovacích zariadení je v obci 1 motel s kapacitou ubytovania 20 osôb a podielnícke družstvo s ubytovacou kapacitou 15 osôb. Motel poskytuje aj stravovacie služby s kapacitou 80 osôb.

- Obyvateľstvo a jeho štruktúra

Obec mala v roku 2006 celkom 534 obyvateľov, z hľadiska jej vzdelanostnej a vekovej štruktúry bol stav nasledovný:

	r. 2004	r. 2005	r. 2006	r. 2007
Obyvateľstvo celkom	536	531	534	539
- z toho ženy (%)	54	52	51	52
Veková štruktúra				
- predproduktívny vek	117	115	132	125
- produktívny vek	347	337	327	337
- poproduktívny vek	72	79	75	77

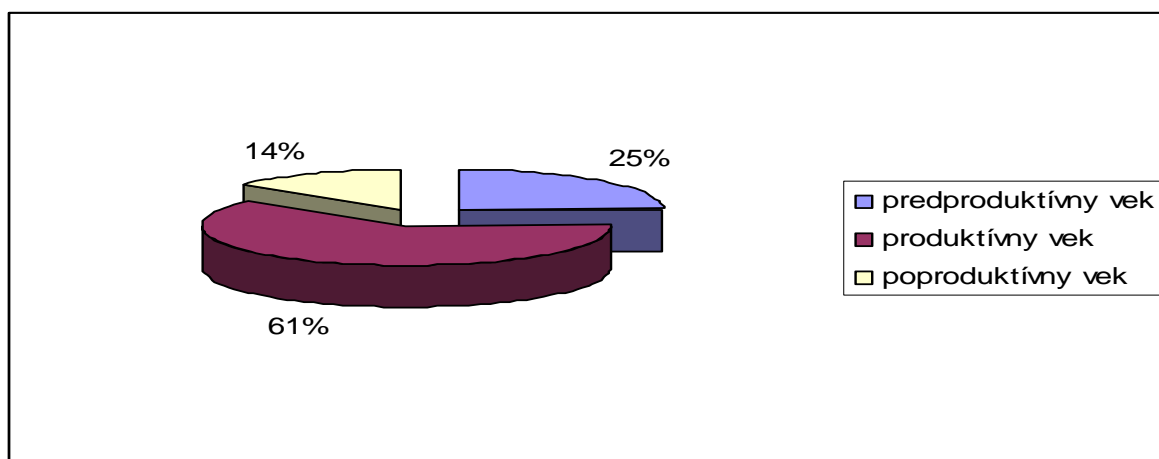
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

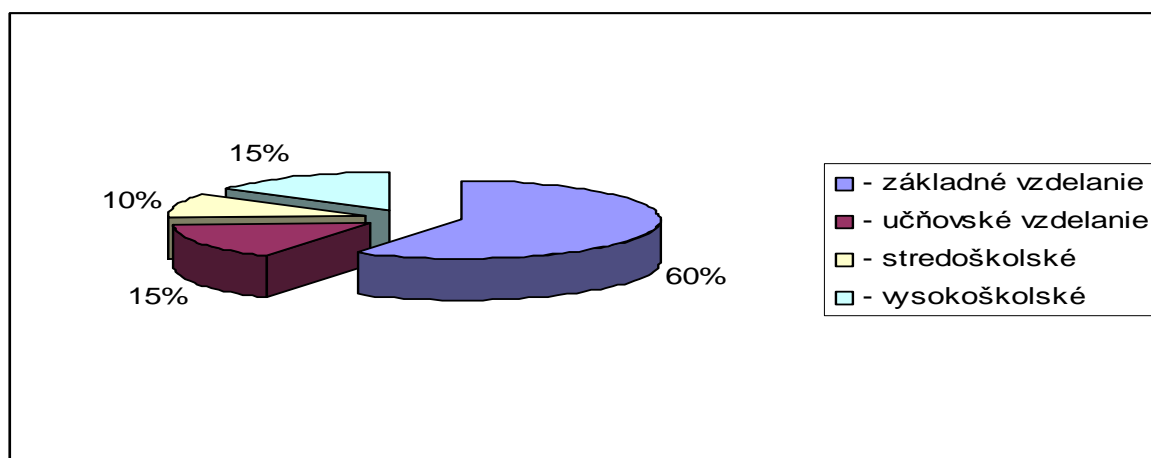
Vzdelanostná štruktúra	r. 2004	r. 2005	r. 2006	r. 2007
- základné vzdelanie	110	103	114	98
- učňovské vzdelanie	20	25	30	29
- stredoškolské	26	28	20	28
- vysokoškolské	26	28	30	32

Grafické zobrazenie štruktúry obyvateľstva v roku 2006

Veková štruktúra

Vzdelanostná štruktúra

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

2.1.2 Ekonomika

- Odvetvie výroby a služieb

Odvetvie výroby a služieb je zdrojom zamestnanosti v obci aj okolí. Výhodou je aj blízkosť okresného mesta Dolného Kubína, ktoré poskytuje určité príležitosti zamestnania.

- Zamestnanosť a nezamestnanosť

	r. 2004	r. 2005	r. 2006	r. 2007
Obyvateľstvo celkom	536	531	534	539
Nezamestnaní	20	10	8	5
z toho				
- základné vzdelanie				
- učňovské vzdelanie	20	10	8	5
- stredoškolské				
- vysokoškolské				
Miera nezamestnanosti	5 %	4 %	4,5 %	4 %

- Podnikateľské subjekty a ich štruktúra

Počet	Živnosti	Spoločnosti s ručením obmedzeným	Družstvá a súkromne hospodáriaci roľníci	Akciové spoločnosti
- prvovýroba			1	
- výroba			1	
- služby	15			
Celkom	15		2	

2.1.3 Občianska vybavenosť, vzdelávanie a kultúra

Štruktúra obyvateľstva podľa podrobnejších vekových a národnostných kritérií je nasledovná:

Národnostné zloženie obyvateľstva v obci je nasledovné:

- slovenská – 99,8 %
- rómska – 0 %
- iná - 0,2 %

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

- Technická infraštruktúra

V obci Horná Lehota sú dobudované základné súčasti technickej infraštruktúry – obec je plne plynofikovaná, má elektrickú rozvodnú sieť s tromi trafostanicami s výkonom postačujúcim na súčasnú rozvojovú úroveň, taktiež je vybudovaná a funkčná vodovodná sieť a čistička odpadových vôd s kapacitou 86,4 m³/deň a napojenými 111 domácnosťami; kanalizačná sieť je dokončená na cca 84,5 %.

V odpadovom hospodárstve je realizovaný separovaný zber odpadu (sklo, papier, železo, plasty, handry, elektrošrot, nebezpečné odpady, akumulátory, batérie, pneumatiky), tuhý komunálny odpad sa likviduje odvozom na skládku každé 2 týždne. Čierne skládky odpadu sú pravidelne odstraňované.

Obec je napojená na telekomunikačnú sieť a je tu 100% pokrytie signálom Orange, T-mobile.

- Sociálna infraštruktúra

Od úrovne sociálnej infraštruktúry závisí miera uspokojovania potrieb obyvateľstva, preto je potrebné v plánoch rozvoja venovať jej prvoradú pozornosť. Sieť sociálnej infraštruktúry je tvorená školskými zariadeniami – materská škola pre 25 detí, zdravotníckymi zariadeniami a službami, ktoré sú mimo obce – asi 4 km, obchodnou sieťou, domovým a bytovým fondom, kultúrными a spoločenskými zariadeniami.

Do budúcnosti sa plánuje prestavba budovy bývalej materskej školy na dom opatrovateľskej služby.

- Zdravotná infraštruktúra

V obci nie sú žiadne zdravotnícke zariadenia, ale sú v súčasnosti asi 4 km od obce.

- Kultúrna infraštruktúra, záujmová činnosť

Kultúrne a spoločenské zariadenia sú v obci zastúpené kultúrnym domom pre 150 osôb a miestnou knižnicou.

V budúcnosti sa plánuje zrekonštruovať priestory kultúrneho domu pre potreby divadelníkov a folklórnej skupiny.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

V obci sa nachádza ihrisko, ktoré je postavené na súkromných pozemkoch a ktoré obec plánuje v budúcnosti odkúpiť. Preto obec plánuje vybudovať viacúčelové ihrisko na obecných pozemkoch. Obec má miestnu organizáciu Červeného kríža, Klub dôchodcov, Dobrovoľný hasičský zbor, Divadelnú skupinu Široň, Folklórnú skupinu Charita a cirkevný zbor Charita.

- Bývanie

	r. 2004	r. 2005	r. 2006	r. 2007
Domy spolu	172	172	174	175
- z toho neobývané	10	10	10	10
Byty spolu	12	12		12
- z toho neobývané	0	0	0	0
Počet trvalo bývajúcich na jeden byt	3	3	4	4
m ² obytnej plochy na jeden byt	89	89	89	89
m ² obytnej plochy na jednu osobu	29,6	29,6	22,25	22,25

Domový a bytový fond je tvorený prevažne zástavbou rodinných domov, v obci je postavených 175 rodinných domov a 2 bytové domy; z rodinných domov je 10 neobývaných, ktoré by mohli byť asanované.

Možnosti ubytovania sú predovšetkým v Moteli Sipox s kapacitou ubytovania 20 osôb a v ubytovni Podielníckeho družstva s kapacitou 15 osôb.

Obchodná sieť je tvorená nasledovnými zariadeniami – predajňou COOP Jednota, dvomi pohostinstvami.

Do budúcnosti sa plánuje s výstavbou inžinierskych sietí pre potreby individuálnej bytovej výstavby a zabezpečenie dostatku pozemkov v strede obce asanovaním starých domov a humien a výkup nových pozemkov na parcele Podielec.

- Školstvo, mimoškolské zariadenia

V obci je jedna materská škola.

2.1.4 Životné prostredie

Vzhľadom k úrovni vybudovanej technickej infraštruktúry možno súčasný stav ochrany životného prostredia označiť za uspokojivý, bude však potrebné dokončiť kanalizáciu obce a zakúpiť malotraktor s vlečkou na odvoz odpadu na skládku zriadenú obcou.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

2.2 Analýza realizovaných opatrení

V obci zatiaľ neboli realizované žiadne aktivity financované z fondov EÚ.

2.3 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY

- ▶ idylický ráz prírody a krajiny s atraktívnym lesným a vodným bohatstvom a príjemnými klimatickými podmienkami, vytvárajúci výborné prostredie pre rozvoj vidieckeho turizmu a rodinné rekreácie
- ▶ zaujímavé historické, kultúrne a folklórne pamiatky a tradície
- ▶ pomerne dobrá technická infraštruktúra
- ▶ vhodné podmienky pre podnikanie v poľnohospodárstve a lesníctve
- ▶ dobrá kvalita životného prostredia

SLABÉ STRÁNKY

- ▶ nevybudovaná infraštruktúra podporujúca rozvoj cestovného ruchu
- ▶ nedostatočné ubytovacie a stravovacie kapacity, nerozvinutá sieť služieb
- ▶ slabá zdravotná a sociálna infraštruktúra
- ▶ nedobudovaná obecná infraštruktúra (miestne komunikácie, chodníky)
- ▶ nedostatok stavebných plôch na rozvoj obce
- ▶ nedostatočná propagácia obce

PRÍLEŽITOSTI

- ▶ dobudovať obecnú infraštruktúru
 - rekonštrukcia príľahých komunikácií
 - rekonštrukcia budov ZŠ a MŠ
 - rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov
 - dobudovanie kanalizácie
 - oprava domu kultúry
 - asanácia starých budov
- ▶ vybudovanie infraštruktúry pre rozvoj cestovného ruchu
 - vybudovanie oddychovej zóny v okolí rieky Orava
 - intenzívne využiť možnosti propagácie obce
- ▶ v partnerstve s miestnymi podnikateľmi vytvoriť podmienky pre rozvoj vo finalizácii poľnohospodárskej a lesnej produkcie

OHROZENIA

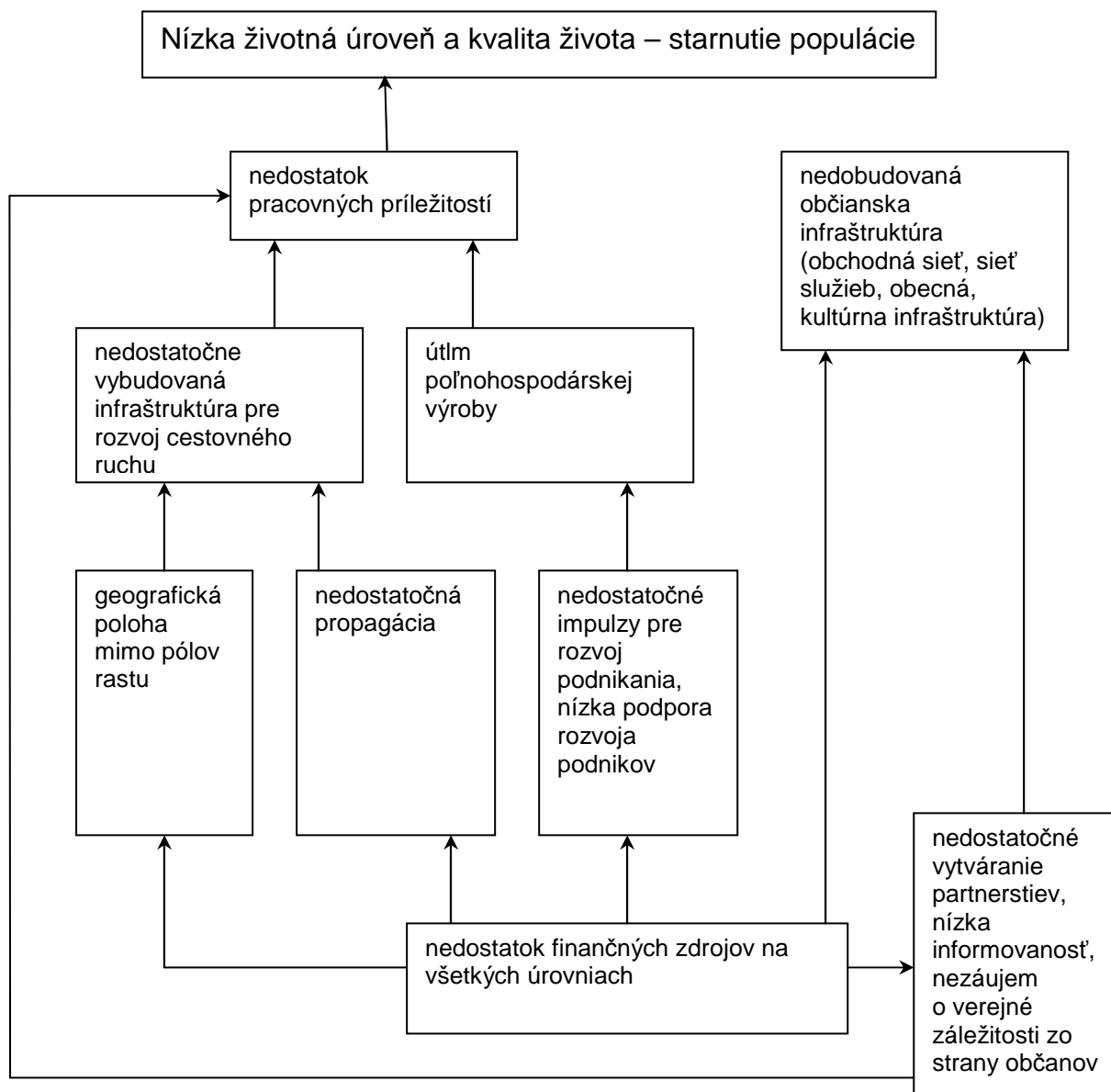
- ▶ obmedzený prístup k finančným zdrojom
- ▶ nedostatočná ochota k uzatváraniu partnerstiev

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

2.4 Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

Z analýz, vykonaných v súvislosti s posúdením jednotlivých bariér rastu možno vnímať vzájomnú prepojenosť faktorov, negatívne ovplyvňujúcich rozvoj obce. Tak ako vo všetkých vidieckych regiónoch je hlavným problémom nedostatočná úroveň kvality života občanov, príčinou ktorej je nedostatok pracovných príležitostí a následný odliv kvalifikovanej pracovnej sily a starnutie populácie.

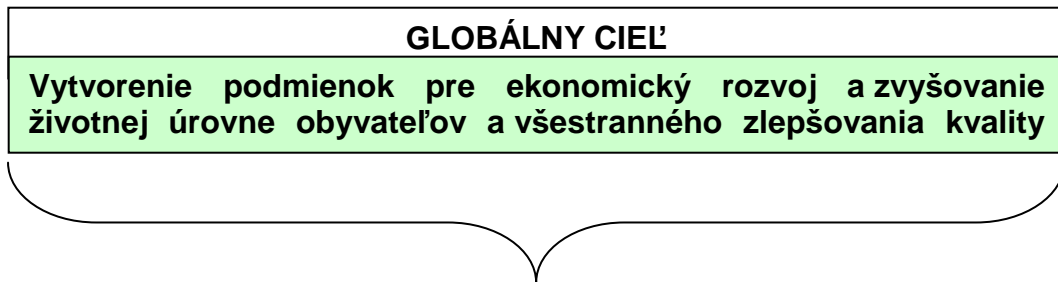

3. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

3.1 Ciele a priority

Z formulovania bariér rozvoja ako výsledku sociálno – ekonomickej analýzy a SWOT analýzy vyplýva definícia strategického cieľa obce Horná Lehota, ktorý môže mať takúto podobu:

Špecifické ciele:

Cieľ 1. Vybudovanie a rekonštrukcia technickej infraštruktúry

- rekonštrukcia mosta cez rieku Orava
- rekonštrukcia obecných chodníkov
- výstavba inžinierskych sietí pre potreby IBV (prístupová cesta, kanalizácia, energie, plyn)
- výstavba viacúčelového ihriska
- rekonštrukcia obecných ciest
- rekonštrukcia oplotenia cintorína a jeho prístupových ciest

Cieľ 2. Rekonštrukcia školskej a občianskej infraštruktúry

- oprava budovy základnej školy a materskej školy
- rekonštrukcia budovy materskej školy na dom opatrovateľskej služby

Cieľ 3. Rozvoj cestovného ruchu v spolupráci so súkromným sektorom

- výstavba rekreačného a ubytovacieho zariadenia, stravovacích kapacít, vrátane pripojenia na internet
- výstavba náučného chodníka a cyklistických trás

Cieľ 4. Vzdelávanie

- vzdelávanie zamestnancov, podieľajúcich sa na stratégii miestneho rozvoja

4. FINANČNÝ PLÁN

4.1 Vstupná analýza finančnej situácie mesta

Finančná situácia vo vstupnom roku 2007 je relatívne dobrá, i keď na úkor šetrenia obce na rôznych akútnych investičných potrebách.

Hodnota ukazovateľa likvidity I. stupňa, t. j. pohotovej likvidity k 31. 12. 2006 predstavuje 6,10, čo je nadštandardne dobrá likvidita a je zlepšená oproti rovnakému obdobiu v roku 2005 až o 436 %.

Rovnako v dobrom stave je aj bežná likvidita (7,38) a celková likvidita (7,56). Je potrebné mať na zreteli, že tento ukazovateľ nemá až takú vypovedaciu schopnosť u obcí ako u podnikateľských subjektov, nakoľko hodnota krátkodobých záväzkov je u verejnej správy tradične nízka.

Rovnaký obraz o stave finančného zdravia obce dávajú aj ukazovateľ zadĺženosti 0,02 % (cudzie zdroje / pasíva) a ukazovateľ miery zadĺženosti 0,02 % (cudzie zdroje / vlastné zdroje).

Úverová zadĺženosť bola k východisku, t. j. k 31. 12. 2006 nulová.

Budúci vývoj predikuje aj predpoklad rozpočtového hospodárenia obce, ktorý vychádza zo skutočného plnenia rozpočtu za rok 2006 a schváleného rozpočtu na roky 2007, 2008 a 2009.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

4.2 Rozdelenie financií na programovacie obdobie

v tis. Sk	2006		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	Rozpočet	Skutočnosť	Rozpočet	Rozpočet	Rozpočet	Predpoklad	Predpoklad	Predpoklad	Predpoklad
Bežné príjmy	3 848	3 633	2 673	3 061	3 069	4 850	5 200	5 560	5 950
Kapitálové príjmy	100	91	70	-	-	-	-	-	-
Príjmové finančné transakcie	-	158	226	-	-	-	-	-	-
Príjmy celkom	3 948	3 882	2 969	3 061	3 069	4 850	5 200	5 560	5 950
Bežné výdavky	3 637	3 480	2 669	2 691	2 789	4 700	4 850	5 060	5 750
Kapitálové výdavky	100	-	300	370	280	-	-	-	-
Výdavkové finančné transakcie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Výdavky celkom	3 737	3 480	2 969	3 061	3 069	4 700	4 850	5 060	5 750
Prebytok + Schodok -	+ 211	+ 402	-	-	-	+ 150	+ 350	+ 500	+ 200

Ako z prehľadu vyplýva rozpočet na rok 2007 – 2009 je značne zdržanlivý, dá sa kvalifikovať ako podhodnotený.

Už v roku 2007 sa dá očakávať nárast daňových príjmov rozpočtu a s primeraným trendom možno počítať aj v ďalších rokoch. Nakoľko však rozpočet je schválený zastupiteľstvom, v prehľade je uvádzaný v platnej podobe a jeho zmenu bude potrebné premietnuť aj v tomto programe.

V predpoklade vývoja rozpočtu na roky 2010 – 2013 je premietnutý cca 7 % -ný nárast objemu príjmov, investičné zámery nie sú zohľadnené.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

Strategické zámery obce vo finančnom vyjadrení a v časovom priebehu možno vyjadriť nasledovne:

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Σ
Názov akcie								
Rekonštrukcia mosta	2 800	1 817	-	-	-	-	-	4 617
Rekonštrukcia chodníkov	-	2 000	2 000	-	-	-	-	4 000
Vzdelávanie	-	100	-	-	-	-	-	100
Rekonštrukcia obecných ciest	-	-	-	1 000	1 000	-	-	2 000
Výstavba inž. sietí	-	1 000	2 000	-	-	-	-	3 000
Oprava budov ZŠ a MŠ	-	600	-	-	-	-	-	600
Výstavba viacúčelového ihriska	-	-	1 500	-	-	-	-	1 500
Dom opatrovateľských služieb	-	-	-	3 000	5 000	2 000	-	10 000
Výstavba ubytovacích zariadení	-	-	-	-	2 000	7 000	3 000	12 000
Vybudovanie náučného chodníka	-	-	-	-	-	1 000	1 000	2 000
Rekonštrukcia oplotenia cintorína a jeho prístupových ciest	-	-	-	-	-	1 000	-	1 000
Rok spolu	2 800	5 517	5 500	4 000	8 000	11 000	4 000	40 817
5 % spoluúčasť	140	275	275	200	400	550	200	2040

Uvedené náklady spojené s realizáciou strategických zámerov obec predpokladá financovať z Fondu rozvoja vidieka.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

Po premietnutí tejto predikcie do predpokladaného vývoja rozpočtového hospodárenia by vývoj ekonomickej situácie obce v rokoch 2007 – 2013 v zjednodušenom poňatí mal zaznamenať nasledovný vývoj:

v tis. Sk	2006		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	Rozpočet	Skutočnosť	Upravený rozpočet	Upravený rozpočet	Upravený rozpočet	Predpoklad	Predpoklad	Predpoklad	Predpoklad
Bežné príjmy	3 848	3 633	2 980	4 200	4 530	4 850	5 200	5 560	5 950
Kapitálové príjmy	100	91	2 800	5 242	5 225	3 800	7 600	10 450	3 800
Príjmové finančné transakcie	-	158	226	-	-	-	-	-	-
Príjmy celkom	3 948	3 882	6 006	9 442	9 755	8 650	12 800	16 010	9 750
Bežné výdavky	3 637	3 480	3 206	3 925	4 255	4 650	4 800	5 010	5 750
Kapitálové výdavky	100	-	2 800	5 517	5 500	4 000	8 000	11 000	4 000
Výdavkové finančné transakcie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Výdavky celkom	3 737	3 480	6 006	9 442	9 755	8 650	12 800	16 010	9 750
Prebytok + Schodok -	+ 211	+ 402	-	-	-	-	-	-	-

5. ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE

5.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota naväzuje na program rozvoja *Žilinského samosprávneho kraja*.

Strategické zámery hodlá obec realizovať prostredníctvom využitia programových dokumentov, ktorými sa riadi poskytovanie pomoci jednotlivých sfér určených európskymi spoločensťami. Týmto dokumentmi sa bude riadiť realizácia zámerov a implementácia konkrétnych programov podľa jednotlivých fáz realizácie a monitorovania výsledkov.

5.2 Monitorovanie a hodnotenie

Predmetom monitorovania budú:

- **žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku** obsahujúca najmä:
 - informácie o žiadateľovi a jeho partneroch na projekte,
 - informácie o projekte,
 - názvy a očakávané hodnoty merateľných ukazovateľov projektu,
 - finančný plán projektu;
- **monitorovacia správa projektu** predkladaná PP, ktorá obsahuje najmä:
 - účtovnú uzávierku príjemcu pomoci,
 - reálne hodnoty merateľných ukazovateľov výstupu, výsledku a dopadu realizovaného projektu;
- **žiadosť o prostriedky** vrátane zúčtovacích dokladov ako výstup procesu finančného riadenia obsahujúce najmä:
 - sumy deklarováných oprávnených výdavkov,
 - sumy uznaných oprávnených výdavkov projektu,
 - sumy neoprávnených výdavkov projektu,
 - dátumy prijatia a zaúčtovania žiadosti o platbu na platobnej jednotke

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota

Obecný úrad riadi rozvojové programy prostredníctvom svojich zamestnancov, ktorí:

- majú určené kompetencie
- obecný úrad dbá na ich sústavné vzdelávanie, zamerané na komplexnú orientáciu v tvorbe, realizáciu a monitorovanie rozvojových programov

Obecný úrad sústavne komunikuje prostredníctvom rôznych dostupných nástrojov s občanmi a interaktívne aktualizuje potreby, týkajúce sa rozvoja obce.

6. ZÁVER

Dokument Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Horná Lehota, ktorý bude nástrojom prípravy a realizácie rozvoja na programovacie obdobie 2007 – 2013 je potrebné vyhodnocovať v ročnej periodicite a ako živý dokument podľa potreby aktualizovať, doplňovať a upravovať.

Schválené Obecným zastupiteľstvom v Hornej Lehote dňa 26. 10. 2007 č. uznesenia 5/2007

pečiatka a podpis starostu